Framsaga sveitarstjóra

Fjárhagsáætlun Dalvíkurbyggðar 2027 og þriggja ára áætlun 2028–2030

Síðari umræða í sveitarstjórn

Forseti og ágætu fundarmenn.

Nú erum við komin að síðari umræðu um fjárhagsáætlun Dalvíkurbyggðar fyrir árið 2027 og þriggja ára áætlun fyrir árin 2028 til 2030.

Forsendur

Þann 2.nóvember sl., fengum við sendar uppfærðar forsendur fjárhagsáætlana sveitarfélaga fyrir árin 2027-2031. Við fyrri umræðu greindi ég frá því að sveitarfélögum væri ætlað að styðjast við þjóðhagsspár Hagstofu Íslands en í fyrrgreindu minnisblaði Sambandsins kemur fram að nýverið var spádeild Hagstofu Íslands lögð niður og fjármála- og efnahagsráðherra ákvað að framvegis ættu opinberir aðilar að styðjast við þjóðhagsspá Seðlabanka Íslands. Markmið breytinganna var tvíþætt, annars vegar að styrkja umgjörð um mótun efnahagsstefnu stjórnvalda og hins vegar að efla kjarnastarfsemi Hagstofunnar.

Eins og ég greindi frá við fyrri umræðu eru forsendur fjárhagsáætlunar sem hér segir:

- Fjárhagsrammi almenn verðhækkun - engin
- Launavísitala áætluð hækkun 5,2%
- Gjaldskrár hækkaðar almennt um 2,5 %

Gert er ráð fyrir óbreyttri útsvars prósentu 14,97% á milli ára.

Breyting er gerð á álagningarprósentu á fasteignaskatt á húsnæði í A-flokki hún lækkar fer úr 0,44% og niður í 0,42% og álagningarprósenta fasteignaskatts vegna atvinnuhúsnæði lækkar úr 1,65 niður í 1,58.

Almennt um fjárhagsáætlun

Við höfum farið vel yfir einstaka liði og málaflokka í þeirri vinnu sem hefur átt sér stað síðustu vikur. Það eru ekki stórar breytingar á framkvæmda og fjárfestingaáætlun á milli umræðna, það voru liðir sem voru færðir á milli ára, en engar stórar breytingar frá fyrri umræðu. Þá voru engar breytingar gerðar á áætlun um búnaðarkaup né viðhaldsáætlun.

Í dag langar mig því frekar að stíga aðeins til baka og horfa á stóru myndina.

Þegar ég horfi á þessa áætlun í heild þá finnst mér við mega vera ánægð með þá stöðu sem sveitarfélagið er í.

Reksturinn er sterkur, afkoman batnar og við höfum svigrúm til að byggja áfram upp.

En um leið er þetta metnaðarfull áætlun, ekki síst þegar kemur að framkvæmdum. Þess vegna þurfum við áfram að halda vel á spöðunum.

Reksturinn

Ef við byrjum á grunnrekstrinum þá eru heildartekjur A- og B-hluta áætlaðar tæpir 4,4 milljarðar króna árið 2027.

Það er aukning um tæpar 276 milljónir frá útkomuspá ársins 2026.

Það sem mér finnst þó skipta meira máli er að þessi tekjuaukning skilar sér í bættri afkomu.

Samkvæmt útkomuspá stefnir rekstrarafgangurinn árið 2026 í um 155 milljónir króna, en árið 2027 gerum við ráð fyrir um 384 milljóna króna afgangi.

Það er veruleg breyting til hins betra.

Og ef við horfum sérstaklega á A-hlutann, þar sem stærstur hluti grunnþjónustu sveitarfélagsins liggur, er niðurstaðan líka góð. Þar er gert ráð fyrir um 354 milljóna króna jákvæðri niðurstöðu árið 2027.

En mér finnst mikilvægt að við stoppum aðeins við þessar tölur.

Því góð rekstrarniðurstaða sveitarfélags er ekki markmið í sjálfu sér.

Við rekum leik- og grunnskóla, félagsþjónustu og þjónustu við fatlað fólk. Við rekum íþróttamannvirki og styðjum við menningu, æskulýðsstarf og félagsstarf. Við sinnum skipulags- og umhverfismálum, brunavörnum, höfnum, veitum, götum og ótal mörgu öðru sem íbúarnir okkar reiða sig á á hverjum einasta degi.

Sveitarfélagið er fyrst og fremst þjónustufyrirtæki.

Mér finnst gott að minna okkur á það þegar við förum yfir fjárhagsáætlunina.

Okkur hættir nefnilega stundum til að mæla árangur sveitarfélagsins út frá því sem við getum séð og snert, nýrri byggingu, nýrri götu eða annarri verklegri framkvæmd.

En stór hluti þeirrar þjónustu sem við veitum sést ekki með þeim hætti.

Hún birtist í góðum degi barns í leikskólanum, aðstoð við einstakling sem þarf á félagsþjónustu að halda, góðri kennslu, aðstöðu til íþróttaiðkunar, snjómokstri þegar við vöknum að morgni eða þegar einhver svarar símanum og leysir úr erindi íbúa.

Þar liggur líka árangur sveitarfélagsins og í raun fyrst og fremst þar.

Það sem ég er ánægð með

Það sem mér finnst kannski sterkast við þessa fjárhagsáætlun er sjóðstreymið.

Við gerum ráð fyrir að reksturinn sjálfur skili okkur tæpum 747 milljónum króna í handbært fé árið 2027.

Það skiptir verulegu máli.

Þegar reksturinn skapar þetta mikið fé höfum við getu til að standa undir stórum hluta þeirra fjárfestinga sem við ætlum í án þess að fjármagna þær allar með lántöku.

Og framkvæmdaáætlunin er svo sannarlega stór.

Metnaðarfull uppbygging

Árið 2027 er gert ráð fyrir rúmlega 1.029 milljónum króna í fjárfestingar.

Árið 2028 eru þær um 983 milljónir, árið 2029 um 455 milljónir og árið 2030 um 828 milljónir króna.

Við erum því að tala um um 3,3 milljarða króna fjárfestingar á næstu fjórum árum.

Það eru verulegar fjárhæðir fyrir sveitarfélag af okkar stærð.

En hér finnst mér líka mikilvægt að horfa á hvernig við ætlum að fjármagna þessa uppbyggingu.

Við ætlum ekki að taka 3,3 milljarða að láni til þess að framkvæma fyrir 3,3 milljarða.

Árið 2027 er gert ráð fyrir 195 milljóna króna nýrri lántöku og árið 2028 305 milljónum. Árin 2029 og 2030 er hins vegar ekki gert ráð fyrir nýjum langtímalánum.

Það segir töluvert um styrk rekstrarins.

Við getum fjárfest mikið vegna þess að reksturinn stendur sjálfur undir verulegum hluta fjárfestinganna.

Við þurfum að halda vel á spilunum

Ég vil þó ekki draga upp þá mynd að af því staðan sé góð þurfi ekki að hafa áhyggjur af neinu.

Góð staða skapar tækifæri, en henni fylgir líka ábyrgð.

Þegar sveitarfélag ætlar í fjárfestingar upp á rúman milljarð á einu ári þarf verkefnastýringin að vera góð. Við vitum hversu fljótt breytingar á verðlagi, útboðum eða tímasetningum geta breytt kostnaði stórra verkefna.

Við þurfum því áfram að forgangsraða.

Og þar finnst mér mikilvægt að segja þetta alveg skýrt:

Þótt verkefni sé komið inn á þriggja ára áætlun þýðir það ekki að það sé höggvið í stein.

Ef forsendur breytast verðum við að hafa kjark til að endurmeta, færa til og forgangsraða upp á nýtt.

Það er ekki veikleiki í áætlanagerð. Það er ábyrg fjármálastjórn.

Skuldirnar

Við þurfum líka að fylgjast vel með skuldastöðunni.

Langtímaskuldir samstæðunnar við lánastofnanir eru áætlaðar um 724 milljónir króna í árslok 2027 og fara hæst í um 943 milljónir árið 2028.

Þær lækka síðan aftur og eru áætlaðar um 768 milljónir í árslok 2030.

Þetta tel ég vera mikilvægan hluta heildarmyndarinnar.

Við skuldsetjum okkur tímabundið vegna uppbyggingar, en áætlunin gerir ekki ráð fyrir að skuldirnar haldi áfram að vaxa ár eftir ár.

Eitt atriði sem við þurfum sérstaklega að horfa á

Eitt atriði í B-hlutanum vil ég nefna sérstaklega og það er Vatnsveitan.

Þar er gert ráð fyrir um 33 milljóna króna tapi árið 2027. Það tap eykst samkvæmt áætluninni og er komið í tæpar 75 milljónir árið 2030.

Ég nefni þetta til þess að vekja athygli á þessari stöðu, sem er tilkomin vegna lántöku vegna mikilvægra fjárfestinga þar sem áætlun næsta árs og næstu ára eru á bilinu 116 – 130 milljónir króna á ári.

Við þurfum á næstu árum að skoða rekstur Vatnsveitunnar sérstaklega, bæði fjárfestingarþörf, gjaldskrá, fjármagnskostnað og hvernig við tryggjum sjálfbæran rekstur hennar til framtíðar.

3ja ára áætlun

Það sem mér finnst síðan mikilvægt þegar við horfum til ársins 2030 er að við erum ekki bara að tala um eitt gott ár árið 2027.

Afkoma samstæðunnar er jákvæð öll árin.

Við gerum ráð fyrir 384 milljóna afgangi árið 2027, 346 milljónum árið 2028, 338 milljónum árið 2029 og 324 milljónum árið 2030.

Eigið fé styrkist líka, úr um 5,4 milljörðum árið 2027 í tæpa 6,4 milljarða árið 2030.

Við erum því, samkvæmt þessari áætlun, að takast á hendur miklar fjárfestingar, byggja upp eignir sveitarfélagsins og á sama tíma skila jákvæðum rekstri.

Það er góð staða.

En það er staða sem við verðum að passa upp á.

Að lokum

Forseti og ágætu fundarmenn.

Ef ég ætti að draga þessa fjárhagsáætlun saman í eina setningu myndi ég segja:

Við höfum svigrúm til að sækja fram, en við þurfum að gera það af skynsemi.

Við eigum að nýta góða stöðu til þess að byggja upp innviði okkar og samfélag.

En við eigum líka að passa upp á það sem hefur skapað okkur þetta svigrúm: góðan og ábyrgan rekstur.

Og í öllu tali okkar um milljónir og milljarða megum við ekki missa sjónar á því hvers vegna við erum að þessu.

Við erum ekki að reka sveitarfélag til þess að skila fallegri tölu á blaði í lok árs.

Við erum að reka sveitarfélag til þess að skapa gott samfélag og veita íbúum okkar góða þjónustu.

Sterkur fjárhagur er tækið sem gerir okkur kleift að gera það vel og til lengri tíma.

Það er alltaf ákveðinn léttir þegar fjárhagsáætlunarvinnu ársins lýkur. Þetta er mikil vinna og margir sem koma að henni.

Ég vil því þakka stjórnendum og starfsfólki fyrir þeirra framlag og kjörnum fulltrúum fyrir góða og málefnalega vinnu við áætlunina.

Ég vil þó sérstaklega þakka sviðsstjóra fjármála- og stjórnsýslusviðs henni Guðrúnu Pálínu fyrir hennar trausta utanumhald í gegnum allt ferlið.

Að baki öllum tölunum, fundunum og Excel-skjölunum er nefnilega sameiginlegt verkefni okkar allra:

að reka öflugt sveitarfélag sem veitir íbúum sínum góða þjónustu og hefur burði til að byggja samfélagið áfram upp til framtíðar.

Að því sögðu legg ég frumvarp að fjárhagsáætlun Dalvíkurbyggðar fyrir árið 2027 og þriggja ára áætlun áranna 2028 til 2030 fram til síðari umræðu.

Lykiltölur

Lykilatriði	Tala
Heildartekjur A- og B-hluta 2027	**tæpir 4,4 ma.kr.**
Rekstrarafgangur samstæðu 2026, útkomuspá	**155 m.kr.**
Rekstrarafgangur samstæðu 2027	**384 m.kr.**
Rekstrarafgangur A-hluta 2027	**354 m.kr.**
Handbært fé frá rekstri 2027	**747 m.kr.**
Fjárfestingar 2027	**1.029 m.kr.**
Fjárfestingar 2027–2030	**um 3,3 ma.kr.**
Ný langtímalán	**195 m.kr. 2027 og 305 m.kr. 2028**
Langtímaskuldir við lánastofnanir	**724 m.kr. 2027, hæst 943 m.kr. 2028 og 768 m.kr. 2030**
Eigið fé	**um 5,4 ma.kr. 2027 og tæpir 6,4 ma.kr. 2030**
Vatnsveita, áætlað tap	**33 m.kr. 2027 og tæpar 75 m.kr. 2030**